EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 07 11
COM(2024) 293 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl pasirengimo visapusiškai įgyvendinti sąveikumo reglamentus dabartinės padėties, teikiama pagal Reglamento (ES) 2019/817 78 straipsnio 5 dalį ir Reglamento (ES) 2019/818 74 straipsnio 5 dalį

1. Įvadas

2019 m. birželio 11 d. įsigaliojo reglamentai, kuriais nustatoma sąveikumo sistema[1], kuria nustatomos teisinės nuostatos dėl Europos paieškos portalo (EPP), bendros biometrinių duomenų atitikties nustatymo paslaugos, bendros tapatybės duomenų saugyklos, daugybinių tapatybių detektoriaus (DTD) ir centrinės ataskaitų ir statistinių duomenų saugyklos kūrimo, duomenų tvarkymo ir stebėsenos. Sąveikumas ES IT architektūrai suteikia su masto ekonomija ir efektyvumu susijusių pranašumų migracijos, sienų ir saugumo srityje, o sujungus jos duomenų bazes, sukuriama naujų funkcijų ir nereikia rinkti daugiau duomenų. Šios funkcijos susijusios su geresniu tapatybės klastojimo nustatymu, naujomis trečiųjų šalių piliečių tapatybės nustatymo, kai jie neturi tinkamų tapatybės dokumentų, priemonėmis ir greita bei veiksminga teroristinių ar kitų sunkių nusikaltimų prevencijos, atskleidimo ar tyrimo sistemų kryžmine patikra. Užtikrinant ES informacinių sistemų sąveikumą taip pat įdiegiami duomenų kokybės kontrolės mechanizmai, kuriais siekiama užkirsti kelią duomenų kokybės problemoms, jas nustatyti ir spręsti, taip sudarant palankesnes sąlygas Sąjungai pagal duomenų apsaugos teisę laikytis pozityvios pareigos užtikrinti, kad į sistemas įvesti duomenys būtų tikslūs ir atnaujinti.

Reglamentais Komisija įgaliojama bendradarbiaujant su Europos Sąjungos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra (eu-LISA) stebėti ir vertinti įgyvendinimo padėtį. Pagal šiuos reikalavimus Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai kasmet teikia metines ataskaitas dėl pasirengimo visapusiškai įgyvendinti reglamentus dabartinės padėties. Ši ketvirtoji ataskaita teikiama už laikotarpį nuo 2022 m. spalio mėn. iki 2023 m. lapkričio mėn.

Reglamentų įgyvendinimas priklauso nuo tinkamo pagrindinių sistemų, kurios yra sąveikumo sistemos dalis, įgyvendinimo. Nors centriniu lygmeniu eu-LISA rangovo vėlavimas įdiegti atvykimo ir išvykimo sistemą tebekelia riziką tinkamam reglamentų įgyvendinimui, eu-LISA taisomieji veiksmai duoda rezultatų. Agentūrai ėmusis veiksmų buvo sudarytos sąlygos tęsti bendradarbiavimą su dabartiniu rangovu ir išspręsti projekto įgyvendinimo problemas. Sėkmingas atvykimo ir išvykimo sistemos pradinio perspektyvaus produkto išleidimas[2] yra viena esminių atvykimo ir išvykimo sistemos veikimo pradžios prielaidų. Be to, 2023 m. spalio mėn. Teisingumo

[1] Reglamentas (ES) 2019/817 dėl ES informacinių sistemų sienų ir vizų srityje sąveikumo sistemos sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 767/2008, (ES) 2016/399, (ES) 2017/2226, (ES) 2018/1240, (ES) 2018/1726 ir (ES) 2018/1861 bei Tarybos sprendimai 2004/512/EB ir 2008/633/TVR, ir Reglamentas (ES) 2019/818 dėl ES informacinių sistemų policijos ir teisminio bendradarbiavimo, prieglobsčio ir migracijos srityje sąveikumo sistemos sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2018/1726, (ES) 2018/1862 ir (ES) 2019/816. Visoje ataskaitoje šie reglamentai vadinami reglamentais.

[2] 2023 m. gegužės mėn. eu-LISA parengė naują pertvarkymo strategiją, padidindama sąveikos su projekto konsorciumo generaliniais direktoriais lygį, kad užtikrintų jų įsipareigojimus ir išteklių paskirstymą, įgyvendindama laipsnišką kaupiamąjį metodą su saugesniu tvarkaraščiu ir lankstesniais darbo metodais. Nauju pradiniu perspektyviu produktu grindžiamu metodu, kuriam pritarė eu-LISA valdančioji taryba, siekiama stabilizuoti atvykimo ir išvykimo sistemos įgyvendinimą daugiausia dėmesio skiriant dalykams, kurie duotų papildomos naudos galutiniams naudotojams ir paspartintų jų parengiamuosius darbus. Pirmoji pradinio perspektyvaus produkto versija (2023 m. liepos mėn. pabaiga) yra pirmasis pertvarkymo strategijos etapas. Tolesniais veiksmais daugiausia dėmesio skiriama valstybių narių bandymų veiklos atnaujinimui ir pradinio perspektyvaus produkto kokybės gerinimui.

ir vidaus reikalų taryba patvirtino naujas etapais grindžiamo požiūrio gaires, kuriomis remiantis ES informacinės sistemos ir sąveikumo komponentai gali pradėti veikti paeiliui įvykdžius keturis etapus (pirmasis etapas – 2024 m. antrąjį pusmetį, antrasis – 2025 m. pirmąjį pusmetį, trečiasis – 2025 m. viduryje, o ketvirtasis – 2026 m. pabaigoje). Etapais grindžiamas požiūris visiems suinteresuotiesiems subjektams suteikia labai reikalingą aiškumą dėl tolesnių veiksmų ateinančiais metais.

Kol kas tęsiamas reglamentų įgyvendinimo darbas valstybėse narėse, Šengeno asocijuotosiose šalyse ir ES agentūrose. Kadangi vykdant sąveikumo projektą reikalaujama, kad visi suinteresuotieji subjektai dirbtų koordinuotai ir taip būtų išvengta vėlavimų vienoje valstybėje narėje, kurie turėtų įtakos visoms kitoms, Komisija atidžiai stebi kiekvienos valstybės narės pasirengimą sąveikumo komponentų veikimo pradžiai ir jas remia.

2. Sąveikumo sistemos elementų padėtis

Pagal sąveikumo sistemą naujos ES didelės apimties informacinės sistemos (atvykimo ir išvykimo sistema[3], Europos kelionių informacijos ir leidimų sistema (ETIAS)[4], Europos nuosprendžių registrų informacinė sistema, skirta trečiųjų šalių piliečiams (ECRIS-TCN)[5]), jau veikiančios, bet peržiūrėtos ES informacinės sistemos (Šengeno informacinė sistema (SIS)[6] ir Vizų informacinė sistema (VIS)[7], taip pat EURODAC) sąveikaus tarpusavyje, o tam bus naudojami naujai sukurti sąveikumo komponentai ir statistinių ataskaitų teikimo priemonė. Remiantis pirmiau aprašytu

[3] Reglamentas 2017/2226, kuriuo sukuriama atvykimo ir išvykimo sistema (AIS), kurioje registruojami trečiųjų šalių piliečių, kertančių valstybių narių išorės sienas, atvykimo ir išvykimo bei atsisakymo leisti jiems atvykti duomenys, nustatomos prieigos prie AIS teisėsaugos tikslais sąlygos ir iš dalies keičiama Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo ir reglamentai (EB) Nr. 767/2008 ir (ES) Nr. 1077/2011 (OL L 327, 2017 12 9, p. 20).

[4] Reglamentas (ES) 2018/1240, kuriuo sukuriama Europos kelionių informacijos ir leidimų sistema (ETIAS) ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1077/2011, (ES) Nr. 515/2014, (ES) 2016/399, (ES) 2016/1624 ir (ES) 2017/2226 (OL L 236, 2018 9 19, p. 1).

[5] Reglamentas (ES) 2019/816, kuriuo Europos nuosprendžių registrų informacinei sistemai papildyti sukuriama centralizuota valstybių narių, turinčių informacijos apie priimtus trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės apkaltinamuosius nuosprendžius, nustatymo sistema (ECRIS-TCN) ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1726 (OL L 135, 2019 5 22, p. 1).

[6] Reglamentas 2018/1860 dėl Šengeno informacinės sistemos naudojimo neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimui (OL L 312, 2018 12 7, p. 1);
Reglamentas (ES) 2018/1861 dėl Šengeno informacinės sistemos (SIS) sukūrimo, eksploatavimo ir naudojimo patikrinimams kertant sieną, kuriuo iš dalies keičiama Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo ir iš dalies keičiamas bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1987/2006 (OL L 312, 2018 12 7, p. 14);
Reglamentas (ES) 2018/1862 dėl Šengeno informacinės sistemos (SIS) sukūrimo, eksploatavimo ir naudojimo policijos bendradarbiavimui ir teisminiam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose, kuriuo iš dalies keičiamas ir panaikinamas Tarybos sprendimas 2007/533/TVR ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1986/2006 ir Komisijos sprendimas 210/261/ES (OL L 312, 2018 12 7, p. 56).

[7] Reglamentas (ES) 2021/1134, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 767/2008, (EB) Nr. 810/2009, (ES) 2016/399, (ES) 2017/2226, (ES) 2018/1240, (ES) 2018/1860, (ES) 2018/1861, (ES) 2019/817 ir (ES) 2019/1896 ir panaikinami Tarybos sprendimai 2004/512/EB ir 2008/633/TVR siekiant reformuoti Vizų informacinę sistemą (OL L 248, 2021 7 13, p. 11)

tvarkaraščiu, naujų ir peržiūrėtų ES informacinių sistemų laipsniško panaudojimo pažanga nuolat didėja.

2023 m. kovo 7 d., pradėjus veikti atnaujintai SIS (tai buvo pirmasis sąveikumo sistemos elementas), pasiektas svarbus etapas. Naujų tipų perspėjimų naujovėmis, didesniu duomenų kategorijų skaičiumi ir tvirtesnio bendradarbiavimo funkcijomis sudaromos sąlygos didinti Šengeno erdvės saugumą ir tobulinti sienų valdymą. Tai užtikrinama nustatant papildomas kovos su nusikalstamumu ir terorizmu, dingusių asmenų paieškos ir pažeidžiamų asmenų apsaugos priemones. Be to, sudaromos sąlygos užkirsti kelią neteisėtai migracijai, atgrasyti nuo jos ir apsaugoti piliečių teises. 2023 m. liepos 25 d. Kipras pradėjo naudoti SIS ir taip tapo 31-ąja valstybe nare, naudojančia šią sistemą.

Rengiantis atvykimo ir išvykimo sistemos veikimo pradžiai, buvo priimta 15 įgyvendinimo ir deleguotųjų aktų.[8] Nors vykdant projektą būta didelių vėlavimų, šiuo metu tiek centriniu, tiek nacionaliniu lygmenimis prasideda galutiniai sistemos įgyvendinimo etapai. eu-LISA parengta pertvarkymo strategija, kuria siekiama išvengti vėlavimų vykdant projektą, yra veiksminga. Sėkmingas atvykimo ir išvykimo sistemos pradinio perspektyvaus produkto išleidimas yra svarbus pirmas žingsnis, leidžiantis atlikti sistemos techninius ir veikimo bandymus. Siekdama sušvelninti atvykimo ir išvykimo sistemos veikimo pradžios poveikį sienos perėjimo punktuose, Komisija aptarė atsargumo priemones su eu-LISA ir valstybėmis narėmis, o FRONTEX kuria mobiliąją programėlę, kuri suteikia galimybę iš anksto registruoti trečiųjų šalių piliečių duomenis. Valstybėms narėms jau pateiktas atvykimo ir išvykimo sistemos praktinis vadovas siekiant remti nacionalinių institucijų mokymą. Be to, prie išorės sienų taikomas naujas procedūras padės lengviau suprasti pradėjusi veikti atvykimo ir išvykimo sistemos interneto svetainė, kurioje pateikiama informacija keliautojams, ir prieš veiklos pradžią rengiama atvykimo ir išvykimo sistemos informacinė kampanija. Atvykimo ir išvykimo sistema ir bendra biometrinių duomenų atitikties nustatymo paslauga dabar yra pirmojo sąveikumo sistemos įgyvendinimo etapo dalis; numatoma, kad jos pradės veikti 2024 m. antrąjį pusmetį.

ETIAS įgyvendinimo veikla vis dar tebevykdoma. Iš turimo priimti 31 įgyvendinimo ir deleguotojo akto dar reikia priimti penkis aktus, o trys planuojami priimti aktai šiuo metu baigiami rengti. Du iš likusių deleguotųjų aktų (dėl pereinamojo laikotarpio trukmės ir lengvatinių laikotarpių) gali būti priimti tik pradėjus veikti ETIAS. Rengiama visuotinė komunikacijos kampanija, įskaitant specialią ETIAS interneto svetainę, siekiant užtikrinti, kad į Europą atvykstantys keliautojai būtų laiku ir tinkamai informuojami apie naujus kelionės reikalavimus. ETIAS, įskaitant EPP ir bendrą tapatybės duomenų saugyklą, yra antrojo etapo, kuris turėtų prasidėti 2025 m. pirmąjį pusmetį, dalis.

Tęsiamas ECRIS-TCN kūrimas. Buvo priimtas įgyvendinimo aktas, kuriuo nustatomos priemonės, būtinos centralizuotai valstybių narių, turinčių informacijos apie priimtus trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės apkaltinamuosius nuosprendžius, nustatymo sistemai techniškai plėtoti ir įgyvendinti. Šiuo metu sistemą įgyvendina eu-LISA. ECRIS-TCN, įskaitant EPP, bendrą tapatybės

[8] Komisijos lygmeniu rengiamas įgyvendinimo aktas, kuriuo nustatomos tiek už atvykimo ir išvykimo sistemas, tiek už Vizų informacinę sistemą atsakingų institucijų sąrašų centralizuoto valdymo funkcijų taisyklės.

duomenų saugyklą ir ECRIS-TCN tikslais naudojamą bendrą biometrinių duomenų atitikties nustatymo paslaugą, pradės veikti trečiuoju etapu, kuris numatytas 2025 m. viduryje.

Nuo tada, kai buvo priimtas dalinio keitimo Reglamentas (ES) 2021/1134, vykdoma VIS peržiūra. Šiuo metu dėmesys sutelktas į peržiūrėtos VIS plėtojimui reikalingų antrinės teisės aktų rengimą. Buvo priimti šeši iš 12 aktų. Peržiūrėta VIS, įskaitant DTD, kuris yra paskutinis sąveikumo komponentas, pradės veikti ketvirtuoju etapu (antrąjį 2026 m. pusmetį). Sukūrus DTD, prasidės DTD pereinamasis laikotarpis[9].

Reglamentai taip pat bus taikomi peržiūrėtai sistemai EURODAC[10].

3. Komisijos sąveikumo įgyvendinimo padėtis

Komisijai reglamentais suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius ir įgyvendinimo aktus, kuriais papildomi ir įgyvendinami tam tikri išsamūs techniniai reglamentų aspektai. Kai kurie iš šių aktų yra būtini norint visapusiškai įgalinti eu-LISA pradėti kurti ir plėtoti komponentus atsižvelgiant į bendrą sistemos architektūrą, ypač todėl, kad reikia apibrėžti technines specifikacijas ir paruošti pirkimo procedūras, kad būtų galima dirbti su rangovais. Kiti aktai reikalingi siekiant nustatyti technines taisykles, kurios palengvintų atitinkamų institucijų veiklą vietoje, pavyzdžiui, naudojant standartines formas ir bendradarbiavimo procedūras saugumo incidentams spręsti.

Aktai priimami glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir atitinkamomis agentūromis, Europos Parlamentu ir ES Taryba ir aptariami šiuo tikslu įsteigtuose komitetuose ir ekspertų grupėse. Priimti visi sąveikumo priemonėms kurti reikalingi aktai (trys deleguotieji aktai ir dešimt įgyvendinimo aktų). 2021 m. liepos 7 d. priėmus peržiūrėtą VIS reglamentą[11], su VIS susijusių pakeitimų reglamentą[12] ir su ETIAS susijusių pakeitimų reglamentus[13], reikėjo peržiūrėti tris

---

9 Reglamento (ES) 2019/817 69 straipsnis ir Reglamento (ES) 2019/818 65 straipsnis.

10 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1358, dėl sistemos EURODAC, skirtos biometriniams duomenims palyginti, sukūrimo siekiant veiksmingai taikyti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentus (ES) 2024/1351 ir (ES) 2024/1350 ir Tarybos direktyvą 2001/55/EB ir nustatyti neteisėtai esančius trečiųjų valstybių piliečius ir asmenis be pilietybės, ir dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų ir Europolo teisėsaugos tikslais teikiamų prašymų palyginti duomenis su sistemos EURODAC duomenimis, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) 2018/1240 ir (ES) 2019/818 ir kuriuo panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 603/2013.

11 Reglamentas (ES) 2021/1134, kuriuo siekiama reformuoti Vizų informacinę sistemą (OL L 248, 2021 7 13, p. 11).

12 Reglamentas (ES) 2021/1133 dėl prieigos prie kitų ES informacinių sistemų Vizų informacinės sistemos tikslais sąlygų nustatymo (OL L 248, 2021 7 13, p. 1).

13 Reglamentas (ES) 2021/1150, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2018/1862 ir (ES) 2019/818, kiek tai susiję su prieigos prie kitų ES informacinių sistemų Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemos naudojimo tikslais sąlygų nustatymu (OL L 249, 2021 7 14, p. 1).
Reglamentas (ES) 2021/1151, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/816 ir (ES) 2019/818, kiek tai susiję su prieigos prie kitų ES informacinių sistemų Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemos naudojimo tikslais sąlygų nustatymu (OL L 249, 2021 7 14, p. 7).

aktus[14]. Dabar naujieji tekstai yra stabilūs ir netrukus bus galutinai priimti. Reglamentais Komisijai penkerių metų laikotarpiui suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Dėl atvykimo ir išvykimo sistemos projekto vėlavimo ir jo poveikio sąveikumo komponentų naudojimo pradžiai Komisija paprašė išplėsti deleguotuosius įgaliojimus. Tai vienintelis būdas užtikrinti, kad Europos paieškos portalui[15] ir daugybinių tapatybių detektoriui[16] numatyti pereinamieji laikotarpiai prireikus galėtų būti pratęsti.

Pagal Reglamento (ES) 2019/817 77 straipsnį ir Reglamento (ES) 2019/818 73 straipsnį Komisija taip pat įgaliota paskelbti praktinį sąveikumo komponentų įgyvendinimo ir valdymo vadovą. Vadovas itin svarbus, nes ES informacinių sistemų (pvz., sienų, vizų, imigracijos ir teisėsaugos institucijų) naudotojams reikalingos parengtos ir patogios naudoti gairės, kaip naudotis su sąveikumu susijusiomis funkcijomis. Vadovą rengia Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, eu-LISA, Europolu, FRONTEX ir Pagrindinių teisių agentūra. Ataskaitiniu laikotarpiu surengti septyni ekspertų grupių posėdžiai ir trys jungtinės ekspertų grupės posėdžiai siekiant skatinti bendrą supratimą ir parengti standartines procedūras ir rekomendacijas, kurios bus įtrauktos į vadovą. Pirmąją praktinio sąveikumo vadovo redakciją planuojama parengti iki 2024 m. vidurio.

Siekdama reaguoti į tai, kad ES informacinių sistemų naudotojų darbo aplinka tampa vis sudėtingesnė, Komisija taip pat rengia skaitmenines vadovų versijas, kuriose būtų lengva naršyti. Dėl papildomų funkcijų, pvz., rankiniu būdu tikrinamų sąsajų, naudotojams teks atlikti operacijas, kartais vienu metu susijusias su keliomis informacinėmis sistemomis ir sąveikumo komponentais. Šiuo metu kuriama internetinė sklaidos priemonė[17] sujungs visus vadovo skirsnius, kad naudotojai galėtų juose naršyti atsižvelgdami į atitinkamą sistemą (pvz., atvykimo ir išvykimo sistema arba ETIAS) arba galutinius naudotojus (pvz., sienos apsaugos ar policijos pareigūnai). Priklausomai nuo naudotojų vaidmens, bus naudojamas informacijos ir procedūrų filtras, kad būtų rodoma tik su tuo konkrečiu naudotoju susijusi informacija. Iki 2024 m. antrojo ketvirčio sklaidos priemonėje atsiras SIS, atvykimo ir išvykimo sistemos, ETIAS ir sąveikumo vadovai.

Reglamentas (ES) 2021/1152, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 767/2008, (ES) 2017/2226, (ES) 2018/1240, (ES) 2018/1860, (ES) 2018/1861 ir (ES) 2019/817, kiek tai susiję su prieigos prie kitų ES informacinių sistemų Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemos naudojimo tikslais sąlygų nustatymu (OL L 249, 2021 7 14, p. 15).

[14] C(2021)4982, kuriuo Reglamentas (ES) 2019/817 papildomas išsamiomis centrinės ataskaitų ir statistinių duomenų saugyklos eksploatavimo taisyklėmis, C(2021) 5052, kuriuo nustatomos Europos paieškos portalo naudotojų profilių techninės taisyklės, ir C(2021)6176, kuriuo nustatomos skirtingų ES informacinių sistemų duomenų sąsajų sukūrimo techninės taisyklės.

[15] Reglamento (ES) 2019/817 67 straipsnio 2 dalis ir Reglamento (ES) 2019/818 63 straipsnio 2 dalis.

[16] Reglamento (ES) 2019/817 69 straipsnio 8 dalis ir Reglamento (ES) 2019/818 65 straipsnio 8 dalis.

[17] Sklaidos priemonė – interneto svetainė, kuria gali naudotis tik sistemų, kurioms skirti šie vadovai, naudotojų bendruomenė ir kurios prieglobos paslaugas teikia Komisijos IT tarnyba (DIGIT).

4. Valstybių narių ir Sąjungos agentūrų sąveikumo įgyvendinimo padėtis

Siekiant užtikrinti tinkamą sąveikumo komponentų ir priemonių kūrimą ir plėtojimą, reglamentais nustatoma valdymo sistema, kurią sudaro Sąveikumo projekto valdyba[18] ir Sąveikumo patariamoji grupė[19]. Abi institucijos, kurių narė yra Komisija, priklauso eu-LISA. Šiose institucijose aptariamas techninis reglamentų įgyvendinimas, o pažangos stebėsena vykdoma remiantis kas mėnesį arba kas du mėnesius rengiamu klausimynu dėl valstybių narių ir atitinkamų ES agentūrų lygmens techninio pasirengimo.

Siekdama įvertinti įgyvendinimo padėtį užbaigus techninį pasirengimą, Komisija reguliariai rengia forumą dėl naujos ES sienų, migracijos ir saugumo informacinių sistemų struktūros įgyvendinimo. Prieš forumą visoms valstybėms narėms ir atitinkamoms ES agentūroms pateikiamas klausimynas įgyvendinimo lygiui įvertinti. Ataskaitiniu laikotarpiu Komisija surengė du forumus (2022 m. gruodžio mėn. ir 2023 m. lapkričio mėn.) ir paskelbė du klausimynus (2022 m. lapkričio mėn. ir 2023 m. balandžio mėn.).

Nedidelė valstybių narių grupė gali būti laikoma pirmaujančia, o kitos valstybės narės padarė mažesnę pažangą. Kol kas tai nekelia susirūpinimo, tačiau padėtis bus atidžiai stebima siekiant užtikrinti, kad visos valstybės narės pasirengtų laiku. Pirmą kartą 2023 m. balandžio mėn. klausimyne daugiausia dėmesio taip pat skirta veiksmams, kurių imamasi nacionaliniu lygmeniu siekiant pasirengti rankiniu būdu tikrinti duomenų sąsajas įvairiose ES informacinėse sistemose, o tai yra didžiausias einamųjų veiklos operacijų pokytis susijusiose institucijose. Maždaug trečdalis valstybių narių ir Šengeno asocijuotųjų šalių šiuo tikslu pradėjo kurti nacionalinę programinę įrangą. Keletas valstybių narių pageidauja, kad eu-LISA šiuo tikslu sukurtų centralizuotą priemonę – ataskaitiniu laikotarpiu buvo pateiktas prašymas ją sukurti. Be to, kelios valstybės narės planuoja tam tikru centralizuotu lygiu veiksmingiau atlikti rankinį tikrinimą, ir Komisija tai vertina palankiai.

Komisija toliau vykdo valstybių narių įgyvendinimo pažangos stebėseną, kad iš anksto nustatytų sritis, kurios gali kelti susirūpinimą, ir užtikrintų, kad bus pasirengta pradėti eksploatuoti ES informacines sistemas ir jos bus sąveikios. Ataskaitiniu laikotarpiu Komisija, padedama eu-LISA, surengė 56 susitikimus su valstybėmis narėmis, Šengeno asocijuotosiomis šalimis, ES agentūromis ir vežėjais.

5. Mokymo poreikiai

Ataskaitiniu laikotarpiu Komisija rėmė CEPOL rengiamą mokymą sąveikumo klausimais[20]. Ataskaitiniu laikotarpiu surengti šeši kursai: trys internetiniai seminarai apie sąveikumo priemonių naudojimą siekiant palengvinti teisėsaugos institucijų prieigą prie duomenų ir trys savaitiniai

[18] Reglamento (ES) 2019/817 54 straipsnio 4 dalis ir Reglamentas (ES) 2019/818.

[19] Reglamento (ES) 2019/817 75 straipsnis ir Reglamento (ES) 2019/818 71 straipsnis.

[20] Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra

kursai – du bendri kursai apie sąveikumo reglamentus ir vienas specialus kursas apie DTD ir susijusias operacijas.

Sąveikumo mokymo tvarkaraščiui taip pat įtakos turės peržiūrėtų ir naujų ES informacinių sistemų diegimo vėlavimas ir jų naudojimo pradžios tvarkaraščio pakeitimas. Visų pirma tai galioja parengiamajam mokymui, susijusiam su DTD veikimo pradžia. DTD yra sąveikumo komponentas, pradėsiantis veikti paskiausiai, tačiau jis turi didžiausią poveikį veiklos operacijoms valstybėse narėse ir FRONTEX. Siekdama tinkamai parengti galutinius naudotojus, CEPOL surengs kursus, kuriuose daugiausia dėmesio bus skiriama DTD procesui ir sąsajų valdymui.

Siekdama padėti organizuoti šią mokymo veiklą, Komisija rengia sąveikumo mokymo medžiagą. Rengiama išsami mokymo programa, apimanti visus su sąveikumu susijusius aspektus, taip pat trumpesni, įvairioms naudotojų bendruomenėms labiau pritaikyti mokymo kursai.

6. ES lėšos

Ataskaitiniu laikotarpiu patirtos išlaidos yra mažesnės už sumas, pateiktas finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje, ir per didelių išlaidų rizikos kol kas nenustatyta. Remiantis naujausia eu-LISA sąveikumo pažangos ataskaita[21], rangovams buvo išmokėta 32,5 mln. EUR, o plėtojimo ir įgyvendinimo veiklos sutartimis kol kas įsipareigota skirti 60,6 mln. EUR.

Valstybės narės raginamos iki 2024 m. birželio 30 d., kai sueis išlaidų tinkamumo finansuoti terminas, visapusiškai panaudoti išteklius, numatytus pagal jų 2014–2020 m. laikotarpio Vidaus saugumo fondo programas. Be to, valstybės narės raginamos naudoti išteklius tolesniam ES informacinių sistemų, numatytų pagal jų programas, finansuojamas pagal Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės veiksmus, kuriais plėtojamas ir toliau įgyvendinamas ES informacinių sistemų sąveikumas, sąveikumo priemonių plėtojimui ir įgyvendinimui.

7. Išvada

Sąveikumo įgyvendinimas yra viena esminių naujų ir atnaujintų ES informacinių sistemų IT architektūros dalių, sudaranti ne tik palankesnes sąlygas greitesnei, veiksmingesnei ir sistemingesnei sienos apsaugos, vizų, imigracijos ir teisėsaugos institucijų prieigai prie duomenų, bet ir leidžianti į Europos Sąjungą kasmet atvykstantiems milijonams trečiųjų šalių piliečių sklandžiau ir saugiau kirsti sieną.

Remiantis ataskaita, nuo 2022 m. spalio mėn. iki 2023 m. lapkričio mėn. užfiksuota nuolatinė pažanga. Šiuo metu trys iš dalies keičiami ir deleguotieji aktai[22], susiję su sąveikumo sistema, pasiekė galutinį priėmimo Komisijoje etapą. Buvo nuosekliai toliau rengiamas praktinis sąveikumo komponentų įgyvendinimo ir valdymo vadovas, kurio pradinė redakcija bus parengta iki 2024 m. vidurio, taip pat padaryta pažanga kuriant internetinę sąveikumo vadovo ir kitų vadovų

[21] Aštuntoji sąveikumo priemonių plėtojimo pažangos ataskaita pagal Reglamento (ES) 2019/817 78 straipsnio 2 dalį ir Reglamento (ES) 2019/818 74 straipsnio 2 dalį (2023-215).

[22] C(2021)4982, C(2021)5052 ir C(2021)6176. Tikslūs pavadinimai nurodyti 14 išnašoje.

sklaidos priemonę. Vertinant tai, kaip valstybės narės įgyvendina reglamentus, matyti, kad yra nedidelė pirmaujančių valstybių narių grupė ir didelė grupė tų, kurios padarė mažesnę pažangą. Kol kas tai nekelia susirūpinimo, tačiau padėtį reikia atidžiai stebėti.

Manoma, kad įsipareigojimo rankiniu būdu patikrinti DTD generuojamas sąsajas poveikis susijusių institucijų veiklos operacijoms yra didelis. Pirmasis nuodugnus pasirengimo lygio tyrimas parodė teigiamus rezultatus, nes valstybės narės imasi pastangų laikytis šių naujų įsipareigojimų, tačiau parengiamasis darbas toli gražu nebaigtas. Nors nauja sąveikumo komponentų, visų pirma DTD, veikimo pradžios data reiškia, kad bus šiek tiek papildomo laiko pasirengti, dėl to projekto įgyvendinimas neturėtų sulėtėti.

Komisija toliau atidžiai stebės pažangą ir vertins su reglamentų įgyvendinimu susijusią riziką. Ji toliau reguliariai bendradarbiaus su visais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais, kad galėtų koordinuoti ir stebėti veiksmus, nustatyti sritis, kurios gali kelti sunkumų, ir sumažinti su sąveikumo įgyvendinimu susijusią riziką, taip pat remti veiksmingą visų projektų įgyvendinimą laiku, kaip nustatyta sutartame tvarkaraštyje. Komisija nuolat informuos Tarybą ir Europos Parlamentą apie padarytą pažangą, teikdama metines ataskaitas ir vykdydama Komisijos komitetų ir ekspertų grupių veiklą.